

UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ
Pedagogická fakulta
Katedra primární a preprimární pedagogiky

**Poznáváme náš kraj
(vlastivědné výlety v mateřské škole)**

Bakalářská práce

Autor: Jaroslava Vyšohlíková
Studijní program: B7507 specializace v pedagogice
Studijní obor: Učitelství pro mateřské školy
Vedoucí práce: Mgr. Lada Kacálková, Ph.D.

Hradec Králové

2014

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Akademický rok: 2014/2015

Studijní program: Specializace v pedagogice
Forma: Kombinovaná
Obor/komb.: Učitelství pro mateřské školy (BMS)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
Vyšehrdová Jaroslava	Alšovice 53, Pěnčín - Alšovice	P08957

TÉMA ČESKY:

Poznáváme náš kraj - vlastivědné výlety v mateřské škole

NÁZEV ANGLICKY:

Getting to Know Our Region - The National Geography's Excursions In Nursery School

VEDOUcí PRÁCE:

Mgr. Lada Kacálková, Ph.D. - KBI

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Charakteristika regionu. Vlastivědné, přírodovědné a kulturní zajímavosti. Školní vzdělávací program. Využití zajímavostí v projektových činnostech v mateřské škole. Příprava výletů a jejich realizace. Bezpečnost a ochrana zdraví při činnostech MŠ. Příprava metodických materiálů pro učitelky MŠ.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

David P., Soukup V.: Velká turistická encyklopedie - Liberecký kraj
Jančaříková K., Kapucianová M.: Činnosti venku a v přírodě v předškolním vzdělávání
Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
Kratochvílová J: Tvorba školního vzdělávacího programu krok za krokem

Podpis studenta:

Datum:

Podpis vedoucího práce:

Datum:

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucí bakalářské práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové, dne 1.12.2014

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí bakalářské práce Mgr. Ladě Kacálkové, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení, kolektivu mateřské školy Beruška, který mi umožnil průběžně navštěvovat kolektiv dětí a zorganizovat s nimi výlet. A také děkuji celé své rodině za umožnění studia na vysoké škole při mateřské dovolené.

Anotace

VYŠOHLÍDOVÁ, Jaroslava. *Poznáváme náš kraj- vlastivědné výlety v mateřské škole*. [Bakalářská práce]. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2014. x s.

Bakalářská práce, kterou jsem vypracovala, má název *Poznáváme náš kraj- vlastivědné výlety v mateřské škole*.

Cílem této práce je přiblížení vlastivědných, přírodovědeckých a kulturních zajímavostí regionu dětem v mateřské škole. Teoretická část pojednává o školním vzdělávacím programu a využití zajímavostí v projektových činnostech v mateřské škole, o přípravě metodických materiálů pro učitelky v MŠ. Praktická část poté navazuje na samotnou přípravu výletu a jeho realizaci. Průběh realizace je zachycen fotografiemi.

Klíčová slova: Region Hruboskalsko, výlet, školní vzdělávací program.

Annotation

VYŠOHLÍDOVÁ, Jaroslava. *Getting to Know Our Region- The National Geography's Excursions In Nursery School*. [Diploma Bachelor Degree Thesis]. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2014, xpp.

This bachelor's thesis was elaborated by me and it was given the title: Getting to Know Our Region- The National Geography's Excursions In Nursery School.

The goal of this thesis was to give children in nursery school an idea of national geography, biological and cultural interests. The theoretical section deals with school curriculum and using projects in nursery school, it is about the preparation of methodical materials for teachers of nursery schools. The practical section continues with the preparation of the excursion and the whole excursion. The realization of the excursion is caught by photos.

Keywords: The Region of Hruboskalsko ,The Excursion, The School Curriculum.

Obsah

Úvod.....	8
TEORETICKÁ ČÁST	
1 Zařazení Hruboskalska do systému skalních měst v ČR.....	9
1.1 Charakteristika regionu Hruboskalska.....	9
1.2 Lokalizační předpoklady cestovního ruchu.....	10
1.2.1 Přírodní předpoklady.....	10
1.2.2 Společenské předpoklady.....	11
1.3 Realizační předpoklady cestovního ruchu.....	17
1.3.1 Ubytování a stravování.....	17
1.3.2 Doprava.....	18
1.4 Turnov.....	18
1.4.1 Historie.....	20
1.4.2 Kulturní památky.....	20
2 Školní vzdělávací program.....	21
2.1 Obsah školního vzdělávacího programu.....	21
2.2 Podmínky respektování RVP PV při tvorbě ŠVP PV.....	21
2.3 Integrované bloky.....	22
2.3.1 Projektové vyučování.....	22
3 Příprava výletů a jejich realizace.....	23
3.1 Školní výlet a jeho organizace.....	23
3.2 Realizace výletu.....	24
PRAKTICKÁ ČÁST	
4 Mateřská škola Beruška.....	25
4.1 Popis rozdělení praktické části.....	25
4.1.1 Výlet do Hruboskalska.....	26
4.1.2 Využití zajímavostí v projektu v MŠ.....	29
4.2.2 Dotazník týkající se výletů rodin s dětmi do Hruboskalska.....	31
5 Závěr.....	49
Seznam použité a citované literatury	
Přílohy	

Úvod

„Základem metody projektu ve výchově jest volný výběr předmětů, jež pak děti propracují, užívajíce přitom vlastního bádání, pomůcek a pomoci vychovatelovy. To vlastně ve věku předškolním jest obvyklé denní zaměstnání dětí a musí tu býti základem výchovy, neboť jest to nejpřirozenější cesta.“ (Jarníková, 1930, s. 127 In Opravilová, 2011, s. 73)

Téma *Poznáváme náš kraj- vlastivědné výlety v mateřské škole* jsem si vybrala hned z několika důvodů. Jednak se již od dětství zajímám o vlastivědné zajímavosti různých regionů, ale také jsem vášnivým turistou po kraji mému srdci a geografickou polohou mně nejbližším- Českým ráji.

Hlavním cílem bakalářské práce je představit oblast Hruboskalska jako významného turistického objektu, shromáždit informace o jednotlivých vlastivědných, přírodovědných a kulturních zajímavostech kraje, s vyzdvyžením nejzajímavějších poznatků pro děti předškolního věku. V teoretické části práci jsem se zaměřila na tvorbu školního vzdělávacího plánu a plánů z něj vyvozujících, na metodickou přípravu výletů.

V praktické části se poté zaměřuji na samostatnou přípravu výletu a jeho realizaci, na využití vlastivědných poznatků do projektových činností v mateřské škole a na výsledky dotazníkového šetření ohledně výletů rodin s dětmi do Hruboskalska.

Celou práci doplňují obrázky nejzajímavějších míst a mapkou trasy.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Zařazení Hruboskalska do systému skalních měst České republiky

Skalní města jsou výsledkem působení tvořivých sil přírody a jsou vzácnými dokumenty vývoje krajiny. Jedná se hlavně o skály, soustavy věží, stěn, mostů, oken a jiných útvarů, které jsou odděleny úzkými puklinkami a soutězkami. Nejčastěji jsou tvořeny z pískovce. Lze se však setkat i s žulovými, vápencovými nebo andezitovými skalními městy.

Z hlediska cestovního ruchu jsou tato města velmi využívána, hlavně díky horolezcům, kteří je každoročně vyhledávají. Jsou však vhodná i pro turisty a výletníky, kteří rádi obdivují krásy přírody. Velkým trendem je filmová turistika- návštěvy míst spojených s natáčením filmů, především pohádek.

V České republice jsou skalní města z pískovců druhohorního původu. Ve druhohorách se po území dnešních Čech rozkládalo moře. Na hlubších místech se usazovaly slínovce, jíly a vznikaly písečné nánosy, které se později proměny v pískovce. Česká republika dominuje velkým množstvím skalních měst a podobných útvarů, jen málokterá evropská země jich má tolik. Tato města se nacházejí hlavně v severní části republiky.

Mezi nejznámější skalní oblasti patří Adršpach (Adršpašské skály, Broumovské stěny, Teplické skály), České Švýcarsko (Děčínský Sněžník, Jetřichovické skály, Pravčická brána, Tiské stěny), Český ráj (Příhrazské skály, Klokočské a Betlémské skály, Maloskalsko, Besedické skály, Prachovské skály, Hruboskalsko) a další ostatní významné oblasti jako Kokořínsko, Touloucovy maštale, Bílé kameny, Ralsko (David a Soukup, 2010).

1.1 Charakteristika Hruboskalska

Jedna z nejnavštěvovanějších a nejromantičtějších oblastí Českého ráje je součástí Hruboskalské plošiny ve střední části Jičínské pahorkatiny. Území je zhruba vymezeno trojúhelníkem Sedmihorky - Valdštejn - Hrubá Skála – Sedmihorky. Hruboskalsko bylo dne 22. dubna 1998 u příležitosti Dne Země prohlášeno za přírodní rezervaci. Hruboskalská plošina zaujímá asi 220 hektarů, skalní bloky se tyčí do

nadmořské výšky 380 metrů. Pískovcový labyrint tvoří přes 400 věží a bloků. Jsou zde známé horolezecké terény především v centrální části tzv. Skaláku. Vede tudy spousta turisticky značených tras, jako Angrova stezka, Krokodýlí cesta, při horním okraji plošiny i Zlatá stezka Českého ráje s atraktivními vyhlídkami. Prochází tudy také naučná stezka Hruboskalsko. Nejstarší zmínky o životě člověka na Hruboskalsku pocházejí se starší doby kamenné, kdy osídloval jeskyně a skalní převisy (Čermák, 2005), (Příloha č.1).

1.2 Lokalizační předpoklady cestovního ruchu

Lokalizační podmínky rozhodují o konkrétní lokalizaci, o funkčním využití konkrétní oblasti cestovním ruchem. Jsou hodnoceny z hlediska přírodních možností nebo z hlediska charakteru a kvalit společenských podmínek a aktivit. Dělí se na předpoklady přírodní a společenské.

1.2.1 Přírodní předpoklady

Geologie

Tvář skalního města vznikala ve čtvrtohorách. Skalní město je tvořeno jemnozrnnými až středně zrnitými křemennými kvádrovými pískovci teplického souvrství svrchního turonu až spodního coniacu, uloženými na vápnicovitých prachovcích (opukách) svrchního turonu. Vyskytuje se v něm na 400 pískovcových věží, dosahujících výšky 50až 90 metrů.

V mladším pleistocénu byla kra působením vodních toků rozčleněna hlubokými údolními a zvětráváním z ní byly vymodelovány mnohotvárné skalní útvary. Na povrchu bloků a věží se vyvinuly voštiny, skalní římsy, dutiny, okna a další útvary, vytvořila se i řada skalních bran, jeskyní a tunelů. Hlavně na okrajích tektonické kry přitom vznikly od souvislého masivu oddělené, monumentální, izolované skalní věže. Osamocené skalní věže, jejich skupiny i bloky pískovcových skal jsou rozděleny do čtyř oblastí:

Dračí skály, Kapelník, Maják a Údolíčko. Na morfologii krajiny se podílejí také jednotlivá vyvřelá tělesa neovulkanitů, jako jedinečný dvojité sopouch Trosek z olivinického nefelinitu, Mužský a Vyskeř. Současná vyvážená krajina byla dotvořena přírodě blízkým lidským hospodařením, doloženým památkami již od neolitu (Kuhn, 2006).

Fauna

V přírodní rezervaci bylo zjištěno 91 druhů obratlovců, hnízdí tady 62 druhů ptáků, především výr velký a krkavec velký, poštolka obecná, rehek domácí, kavka obecná, pušтік obecný. Charakteristickými druhy hmyzu jsou například mravkolev běžný, svižník polní, kozlíček dazule, tesařík borový či kutilka písečná. Z motýlů se zde vyskytuje přástevník hluchavkový (Rubín, 2003).

Flóra

Na vrchou věží a na okrajích skalních masivů se zachovaly bory, a na příznivějších substrátech pak borové doubravy a kyselé bučiny. Vzácně zde přežila i jedle bělokorá. Nejčastějšími druhy podrostu jsou borůvka černá, vřes obecný, metlička křivolaká, hasivka orličí. V údolích jsou v bučinách časté kapradiny – kapraď rakouská, kapraď pravá či žebrovnice různolistá, kolem pramenišť se vytvořily olšiny s hojnou přesličkou největší (Rubín, 2003).

Vodstvo

Oblastí protéká řeka Jizera, která pramení v Jizerských horách. Údolí Želejovského a Žehrovského potoka oddělují Hruboskalsko od Kostelecké plošiny a skalního města u Příhraz. Želejovský potok začíná u rybníka Vidlák, z něhož vytéká. Potok ústí do vodnatějšího Žehrovského potoka, který následně vtéká do řeky Jizery. Další řekou, která se line Hruboskalskou plošinou a ústí do Jizery, je řeka Libuňka (Rubín, 2003).

1.2.2 Společenské předpoklady

Kulturně – historické památky

Zámek Hrubá Skála – Jedno z nejnavštěvovanějších míst na Hruboskalsku leží na Zlaté Stezce Českého ráje. Na skalní plošině nechal roku 1350 Hynek z Valdštejna vybudovat hrad Skála. V 16. století byl přestavěn na renesanční zámek. Hradní etapu připomíná tesaná studna, sklepy, nepatrné zbytky po přístupovém schodišti a stopy po trámech. Zámek není přístupný, ale jeho věž slouží jako vyhlídka. Z vyhlídky je výhled na Vyskeř, Trosky, Kozákov, část Krkonoš nebo na Černou Studnici. K zámku se přichází po kamenném mostě, na jehož zábradlí stojí barokní sochy sv. Vavřince a Floriána zdílňy rodiny Jelínků z Kosmonos. Před mostem zámku stojí romantická novogotická stavba, kostel sv. Josefa. V interiéru je uložen cenný obraz sv. Rodiny. Na arkádovém oltáři jsou umístěny sochy sv. Josefa, Petra a Pavla. Třicetiletá válka měla na zámek neblahý dopad. Zámek postihlo i několik požárů, největší roku 1710. Proto byl následně přestavěn, rozšířen, o sto let později byl nově upraven a obohacen o anglický park. V 19. století byl regotizován. Na konci 2. světové války připadla Hrubá Skála státu a později odborům. Nyní slouží jako hotelové zařízení. (Příloha č. 2, obrázek č. 2)

Hřbitov na Hrubé Skále – Hřbitov se nachází nedaleko zámku. Toto umístění je ojedinělé tím, že není vymezeno ohradní zdí, jak je u hřbitovů obvyklé. Kulisu kolem celého jeho obvodu vytváří les.

Hrad Valdštejn – Hrad byl založen roku 1260 na pískovcových blocích nestejně výšky Jaroslavem z Hruštice z rodu Markvarticů a je nejstarším hradem v oblasti Český ráj. Stojí na mohutných skalách v lesích Hruboskalska, a přezdívá se mu „Lesní kámen“. Přístup k přednímu hradu umožňoval kamenný most, do středního a zadního hradu se postupovalo po mostech nad skalními rozsedinami. Ze tří stran hrad obklopovaly lesy a skály, ze severu mu přirozenou ochranu poskytoval strmý, skalnatý svah. K obranné soustavě Valdštejna patřily dvě pevnůstky: Kavčiny a Kozlov. Po Kozlovu nezbylo nic, existenci Kavčin dokádají do skály vytesané prostory. Z původního středověkého hradu se toho do našich časů moc nedochovalo. Téměř vše jsou úpravy a dostavby z 18. a 19. století. Přesto však toto místo přitahovalo mnoho umělců. Václav Karel Holan Rovenský, zručný varhaník a autor několika kancionálů,

zde prožíval své poustevnické stáří. Hrad navštěvoval také básník Karel Hynek Mácha. O obraze Jana Křtitele ve výklenkové kapli se dodnes vedou spory, zda se jedná o Máchův portrét. Málo známé je, že turnovský malíř Jan Prousek koncem 19. století v romantickém duchu vyzdobil několik místností, a že Karel Vik, rovněž rodák z Turnova, ztvárnil hrad v dřevorytech v různých ročních obdobích. Před 15 lety se začalo s obnovou hradní zříceniny a práce mnoha lidí, převážně dobrovolníků, přinesla kadný výsledek. Ve Starém paláci a zámečku se konají výstavy, kostelík sv. Jana Nepomuckého je obnoven a od jara 2007 je také zpřístupněno historické podzemí hradu. (Příloha č. 2, obrázek č. 3)

Kopicův statek – Jedná se o jednu z nejcennějších památek lidové architektury v České republice. Statek v pojizerském stylu byl postaven již v polovině 17. století (ve sklepě se dochoval letopočet 1654). Původně Jirošova rychta (podle prvního majitele) je uzavřená, roubená usedlost s patrovým domem a pavlačí. Před vjezdovou branou je lidová plastika sv. Jiří bojujícího s drakem, nejspíše dílo Jana Chládky mladšího z roku 1806. „ *Mnozí pamětníci dodnes vzpomínají na nevšední zážitek, kdy majitel Kopicova statku Vojtěch Kopic usedl k harmoniu, umístěnému na pavlačí ve dvoře, a ochotně hrával náhodným hostům. Pan Kopic po sobě ale zanechal i nevšední galerii plastik v pískovcovým skalách, přístupnou pěšinou pár kroků od stavení. Do měkké horniny vsochal historické osobnosti i legendární postavy – sv. Václava, sv. Vojtěcha, Cyrila a Metoděje, Libuši, Přemysla Oráče, Horymíra, přeskakujícího na Šemíkovi vyšehradské hradby, Anežku Přemyslovnu, Jana Husa, Jana Žižku, Karla IV., Jiřího z Poděbrad, J. A. Komenského, K. Havlíčka Borovského i T. G. Masaryka, dále anděla strážného s dítětem, oráče, matku s dítětem (připomínka lidické tragédie), partyzána, reliéfy zvířat, lomenici na statku. Většinu reliéfů doplňují naivní veršiky, lidová rčení a citáty.* “

(David a Soukup, 2008, s. 73)

Přírodní zajímavosti

Mariánská vyhlídka- Jedna z nejkrásnějších a patrně i nejznámějších vyhlídek otevírá pohled na Dračí skály, Kozákov a zámek Hrubá Skála. Je z ní daleký rozhled až k Troskám a k Táboru. Pod skalním blokem byl zřízen symbolický hřbitůvek obětí horolezectví. Jsou zde také uvedena jména horolezců, kteří zahynuli na výpravě v Peru v roce 1971.

Adamovo lože – Těž Jeskyně milenců je pozoruhodný skalní reliéf, vytesaný do pískovce. Poslední majitel hruboskalského panství František Adam tady nechal Jana Chládku mladšího vytesat do skály Oltář lásky a vedle reliéf nahé milenecké dvojice. Na oltáři byla soška Amora. Adamovo lože mělo symbolizovat tři Adamy: Adama – prvního člověka, Adama z Valdštejna – zakladatele rodové větve Valdštejnů, a Františka Adama. Do dnešních dnů z plastických prvků moc nezbylo. Hlavně díky povětrnostním vlivům poškozujícím měkký pískovec a také působením návštěvníků. Zůstal jen trojdílný rokokový sokl a nízká široká pohovka s čabakami, u země se choulí dva již těžko rozeznatelní lvi. I zde se natáčely scény z pohádky Bajaja.

Hlavatice – Je to osamělá pískovcová skála upravená na rozhlednu. Rozhledna byla postavena v roce 1894, největší kus práce tu však odvedla sama příroda. Člověk k ní přidal pouze dřevěné, poměrně strmé schodiště. Později se zjistilo, že dřevo není nejtrvanlivější materiál a v roce 1908 bylo strženo a postaveno nové schodiště vřetenové, ocelové. Po schodišti lze vystoupat na vrchol, odkud se otevírá vyhlídka na Ralsko, Kozákovský hřbet, Bezděz, Ještěd, Jizerské hory a nedaleký Turnov.

Arboretum Bukovina – Bylo založeno majitelem hruboskalského panství Janem Křtitelem v letech 1860- 1862. Hájovna s arboretum má rozlohu 2,73 ha a jeho základem je sbírka stromů ze Severní Ameriky. Soustřeďuje 35 druhů stromů, celkem 407 exemplářů. Stromy jsou očíslovány a opatřeny informačními tabulkami. Nejzajímavějšími odrůdami jsou mohutné douglasky a jedle obrovské, které patří k nejstarším u nás. Největší exemplář jedle obrovské je 53 metrů vysoký. Vzácná je jedle ojíněn, která pochází až ze Sierra Nevady v Kalifornii. Dále zde rostou liliovník tuipánokvětý, modřín, buky, tulipánovník aj. V roce 2005 byla z torza douglasky tisolisté vytesána socha Duch arboreta.

Dračí skály – Zdejší pískovcové věže jsou oblíbenými horolezeckými terény. K nejznámějším patří Dračí zub a Dračí věž. Dračí skály se objevily i na poštovní známce v hodnotě 12 korun, vydané roku 2003.

Vyskeř – Výrazný kupovitý pahorek stojí při severovýchodním okraji stejnojmenné obce. Průseky v zalesněných svazích umožňují výhledy na Ještědsko-kozákovský hřbet, Černou Studnici, západní Krkonoše, Trosky a Mužský. Na kopci je vybudována Kaple sv. Anny a zvonice.

Myší díra – Velmi úzká, tmavá a většinou vlhká skalní průrva je necelých 100 metrů dlouhá a ústí do hluboké Zámecké rokle (Axamitová a Balatka, 2011).

Archeologická naleziště

Čertova ruka – Pískovcový skalní útvar porostlý zakrslými borovicemi je významná archeologická lokalita. Archeologické nálezy prokázaly, že tu bývalo pravěké hradiště, osídlené již v madší době kamenné, asi 2000 let př. n. l. Nalezené bronzové přezky, spony a postroje dokazují využití Čertovy ruky i v době bronzové. Po celém hradišti jsou patrné stopy zářezů pro trámy. Dva metry široká cisterna je důkazem toho, že na hradišti byl později vybudován středověký hrádek. O historii ani jménu hradu není nic známo, archeologické nálezy kladou jeho existenci do 13. století (Pohorecký, 2013).

Další zajímavosti

Sedmihorky – Bývaly tu lázně se zaměřením na léčbu chudokrevnosti. Byly založené v roce 1841 MUDr. Antonínem Šlechtou a majitelem hruboskalského panství Aloisem Lexou z Aehrenthalu. Základní kúrou byla vodoléčba, využívající vodu z několika blízkých pramenů (Aloisův, Josefův, Antonínův, Amálie, Feixův, Jitčín, Kořenského aj.), ale také pobyt v krásné přírodě a na čerstvém vzduchu. Za 2. světové války se zde léčili němečtí vojáci, později tu byla zřízena výběrová odborářská zotavovna. Dnes je areál součástí sítě hotelů Orea. Před hlavní budovou stojí busta MUDr. Antonína Šlechty jako připomínka od J. V. Myslbeka.

Zrození Českého ráje: *„Na nezájem pacientů si Lázně Sedmihorky nemohly v minulosti rozhodně stěžovat. Mezi hosty byli například Jan Neruda, Eliška Krásnohorská, Karel Jaromír Erben, Josef Kořenský, Gustav Pfleger-Moravský, Eduard Vojan, Otýlie Sklenářová-Malá. V 70. letech 19. století okouzlení návštěvníci, obdivující krásu zdejšího skalního města, nazvali tento kout Českým rájem. Pojmenování se rychle ujalo a brzy se rozšířilo na celou oblast pískovců Turnovska a Jičínska.“* (David a Soukup, 2008, s. 235)

Společenské vyžití

Tradice – Mezi tradiční zvyky kraje patří Masopust na Dlaskově Statku. Jedná se o únorovou masopustní veselici s vystoupením loutkářských a folklórních souborů. Dále

Staročeské řemeslnické trhy v Turnově s ukázkou řemesel a bohatým hudebním a divadlením programem, Slavnosti piva Skalák, což je gurmánská tradiční akce spojená s vítáním léta, Kámen a šperk v Turnově s ukázkou broušení drahých kamenů a výroby šperků, rýžování granátů a navékání korálků. Mezi tradiční akce pořádané přímo na zámku Hrubá Skála patří „Poznej středověk s kejklíři, tanečníky a muzikanty“, jde o řadu vystoupení probíhajících od června do srpna.

Hudba – Nejznámější hudební festival folkové hudby Folková noc se koná v Dolánkách u Dlaskova statku. Také na Valdštejně se konají koncerty, vystoupení skupiny historického šermu, výstavy aj. Z tradičních programů vyniká zejména „Tradiční hudební léto“ (červenec, srpen).

Divado – V průběhu května až září se koná každoročně Sedmihorské léto, kde se představují nejlepší divadelní a hudební soubory a umělci současnosti. Na zámku Hrubý Rohozec jsou každou neděli o prázdninových měsících připravována loutková divadla. Mezi letní kulturní akce patří například Móda sedmi staletí, Od Mikuáše k Mikuláši a v zimě Vánoční prohlídka zámku.

Pro děti – „Český ráj dětem“ je zahájení turistické sezóny v Českém ráji v rámci putovní hry „Za pověstmi Českého ráje“. Zahájení bývá poslední týden v dubnu. Je zde připraven program pro děti i dospělé v podobě putování přírodou spojený s plněním různých úkolů. Na pohádkové trase se lze setkat s postavičkami z pověstí. Areál Šťastná země, který se nachází v obci Radvánovice u Turnova, pořádá tradiční třítydenní slavnosti slámy, kolem areálu je vždy postaven slaměný hrad a bludiště v kukuřičném poli. Je připraveno mnoho soutěží a tvůrčí dílny. V období od dubna do září přírodní areál nabízí originální programy, ale také dřevěný hrad, trpasličí vesničku, houpačky, prolézačky či písková rýžoviště s pravými českými granátky. Pořádá se zde igotická a rajčatová bitva a pálení čarodějnic.

Sportovní vyžití

Plavání – Kraj Hruboskalska nabízí hned několik míst ke koupání. Venkovní koupaliště s travnatou pláží v Kacanovech, koupaliště Bažantník, rybník nacházející se v obci Sedmihorky určený k rekreaci i k rybaření, rekreační koupaliště Věžický rybník v údolí Žehrovského potoka, rybník Vidlák a přírodní koupaliště na řece Jizeře v Dolánkách u Turnova .

Cykloturistika a in-line bruslení - Podél řeky Jizery se nachází po obou březích nádherná nově vybudovaná cyklostezka, s úseky vhodnými i pro in-line bruslení, s řadou půjčoven sportovního náčiní a občerstvení.

Vodáctví – řeka Jizera nabízí vodácké sporty.

1.3 Realizační předpoklady cestovního ruchu

Realizační faktory mají dominující postavení pro konečnou fázi uskutečňování aktivit cestovního ruchu. Umožňují danou oblast dosáhnout (doprava) a využít (ubytovací, stravovací zařízení). Svoji kapacitou tvoří nabídkový strop pro využití lokalizačních podmínek.

1.3.1 Ubytování a stravování

V tabulce 1 jsou uvedena nejznámější a nejvyužívanější ubytovací střediska a restaurační zařízení, která lze využít v oblasti Hruboskalska včetně jejich základních charakteristik.

Tabulka 1 – Ubytování a stravování na Hruboskalsku

Ubytovací středisko	Kategorie	Kapacita	Příslušenství pokoje	Cena cca lůžko/noc	Stravování	Služby
Štekl	Hotel	60 lůžek	Sociální zařízení, TV, WiFi, dětské postýlky	890,00 Kč	Restaurace česká i mezinárodní kuchyně	Zapůjčení horských kol, tenisový kurt, parkoviště
Jana	Penzion	25 lůžek	Sociální zařízení s kuchyňkami	360,00 Kč	Pouze snídaně ve formě bufetu, gril	Stolní tenis, společenské místnosti s TV, dětský koutek, tenisový kurt, parkoviště

U Marušky	Penzion	50 lůžek	Sociální zařízení	400,00 Kč	Pizzerie, restaurace s italskou a českou kuchyní	Tenis, výuka jízdy na koni, bowling, vyhlídkové lety
Roubenka Doubravice	Turistická chata	12 lůžek	Sociální zařízení, kuchyňský kout, TV	215,00 Kč	Stravování vlastní, restaurace 500 m od objektu	-
Autocam Sedmihorky	Kemp	Chatky, karavany, mobilní domky	WC, sprcha	161 - 260 Kč	Restaurace Skalák-vegetariánská a bezlepková kuchyně, stánek s občerstvením	Zapůjčení loděk, kol, sportovních potřeb, úschovna kol, parkoviště

Zdroj: <http://hruboskalsko.ceskehory.cz/ubytovani>

1.3.2 Doprava

Oblast je dobře přístupná veřejnou autobusovou i vlakovou dopravou z Turnova, Liberce nebo Jičína. Doporučená vlaková zastávka je Karlovice – Sedmihorky. Automobily lze zaparkovat v obci Sedmihorky nebo Hrubá Skála – jsou to nejlepší výchozí body pro pěší výlet po Hruboskalsku. Skalní město je dobře přístupné i s kočárkem.

1.4 Turnov

Nejlépeším výchozím bodem do oblasti Hruboskalska je město Turnov. Město leží na řece Jizeře. Přezdívá se mu „srdce Českého ráje“. Turnov je známý díky sklářskému, textilnímu a strojírenskému průmyslu, zpracováním polodrahokamů a výrobou šperků. Jádrem Turnova je od roku 1990 městskou památkovou zónou.

1.4.1 Historie

Město bylo založeno okolo roku 1250 bratry Jaroslavem a Havlem z rodu Markvarticů. První zmínka pochází z roku 1272. Původně byl Turnov rozdělen na dvě panství – na Hrubém Rohozci a na Valdštejně, později na Hrubé Skále a ve Svijanech. Město postihlo mnoho požárů. Roku 1424 jej vypálil Jan Žižka, o šedesát let později ho zničili lužičtí křižáci. Během třicetileté války získal Turnov Albrecht z Valdštejna (Čermák, 2005).

1.4.2 Kulturní památky

Kostel sv. Františka z Assisi – Byl postaven v polovině 17. století Maxmiliánem z Valdštejna. Stojí na Náměstí Českého ráje. Zachovány zůstaly pouze barokní oltáře s obrazy J. J. Hertla.

Kostel sv. Jana Křtitele – Představuje nejstarší stavbu na Turnovsku. Byl založen na přelomu 12. a 13. století nejspíše cisterciánky z Kláštera u Mnichova Hradiště. Za pozornost také stojí barokní valdštejnský dvůr poblíž.

Kostel sv. Matěje na Hrušticí – Gotický kostel byl postaven v 13. století rodem Markvarticů. Prošel mnohými úpravami, z původní stavby nezůstalo téměř nic s výjimkou pozdě gotické sochy sv. Matěje, která je dnes uložena v turnovském muzeu.

Židovský hřbitov – Hřbitov vznikl v polovině 17. století. Uprostřed stojí hřbitovní dům z roku 1800. Nejstarší čitelný náhrobek pochází již z roku 1680, byl sem přinesen ze staršího hřbitova. Starší náhrobky jsou popsány v hebrejštině. Hřbitov je i vzpomínkou na turnovskou židovskou komunitu, která v prvních letech 2. světové války zmizela v transportech do koncentračních táborů.

Muzeum Českého ráje – Patří k nejstarším muzeím regionálního typu v České republice. Muzeum bylo založeno v roce 1886. Budova sídlí v blízkosti Náměstí Českého ráje. Vyniká unikátní expozicí drahých kamenů a šperků. Jsou zde oddělení archeologie, historie a národopisu doplněné výstavními sály a také panoramatickým obrazem Pobití Sasíků pod Hrubou Skálou od Mikoláše Alše. Dílo se svými rozměry řadí k největším obrazům střední Evropy. V roce 2001 muzeum obdrželo Výroční cenu

kultury města Turnova a bylo nominováno na mezinárodní cenu v soutěži EMYA – Evropské muzejní fórum v italské Pise.

Hrubý Rohozec – Hrad přestavěný na zámek založil roku 1280 Havel z Lemberka a jeho syn Jaroslav z Ralska. V interiéru si lze prohlédnout původní desfourské zařízení, expozici bydlení a oblečení od renesance po secesi. Za návštěvu stojí i zámecký anglický park, v němž je umělá jeskyně, vysoké mosty přes skalní rozsedliny a dřevěný most přes rybníček (Příloha č. 3, obrázek č. 4).

Dlaskův statek – V Dolánkách v údolí řeky Jizery stojí unikátní stavba, která je typickou ukázkou roubené architektury pojizerského typu z přelomu 18. a 19. století. Základem stavby je jednopatrová obytná budova s lomenicí a pavlačí. Uvnitř se skrývá typický selský interiér, expozice zemědělského náčiní, krátkodobě i výstavy věnované lidové kultuře. Před vstupem do statku stojí socha P. Marie z roku 1784 od Jana Chládky. Statek je zapsán do seznamu chráněných památek (Čermák, 2005),(Příloha č. 3, obrázek č.5).

2 Školní vzdělávací program

„Školní vzdělávací program (ŠVP) je dokument, podle něhož by se mělo uskutečňovat vzdělávání dětí v konkrétní mateřské škole. Mateřská škola jej zpracovává v souladu s RVP PV a v souladu s obecně právními předpisy. Školský zákon ustanovuje školní vzdělávací program jako povinnou součást dokumentace mateřské školy. ŠVP je dokumentem veřejným.“ (RVP PV, 2004)

Tvorba ŠVP je záležitostí celého pedagogického sboru, včetně vedení školy. Kratochvílová ve své práci Tvorba školního vzdělávacího programu krok za krokem (2006) vyjmenovává potřebné kompetence učitele k tvorbě a realizaci ŠVP. Vyzdvihuje znalost RVP PV a znalost legislativního rámce vzdělávání. O kompetencích pedagogů pojednává i Syslová (2013, s.25), která řadí tyto kompetence mezi kompetence odborné.

2.1 Obsah ŠVP

Školní vzdělávací program má obsahovat dle Rámcového vzdělávacího plánu následující informace:

- identifikační údaje školy
- obecnou charakteristiku školy
- podmínky vzdělávání
- organizace vzdělávání
- charakteristiku ŠVP
- obsah vzdělávání uspořádaný do integrovaných bloků
- hodnocení žáků a autoevaluace školy

2.2 Podmínky respektování RVP PV při tvorbě ŠVP PV

ŠVP musí respektovat zásady tvorby, vzdělávací obsah i podmínky dané v RVP. Měl by vycházet z podmínek mateteřské školy a podávat jasné a přesné informace o dané mateřské škole, o formách a způsobu její práce a o způsobu vzdělávání. Obsahuje

jasně dohodnutá pravidla jednání a chování. Povinností předškolního pedagoga je zpracovat ŠVP (TVP) dle RVP PV pro dosažení optimálních vzdělávacích cílů.

2.3 Integrované bloky

Integrované bloky jsou ucelené části vzdělávacího programu, dlouhodobé aktivity připravující děti na cyklický systém vzdělávání. Navrací ke zvoleným tématům, motivují děti a učí je trpělivosti. Bloky lze dle počtu, obsahu a rozsahu zpracovat různě, mohou být společné pro celou mateřskou školu, ale i pro každou třídu zvlášť. Jak uvádí Jančaříková (2013, s.101) „*Vytváří je sama učitelka podle třídního vzdělávacího plánu a především podle svých vlastních schopností, dovedností i zájmů.*“ Pro integrované bloky je charakteristická syntéza témat a dlouhodobost.

Integrované bloky mohou být doplněny různými programy či projekty.

2.3.1 Projektové vyučování

Projekt v mateřské škole je chápán jako výukový celek středně dlouhého trvání, ve kterém se snažíme o vhodné střídání krátkých aktivit, rozvíjíme více složek osobnosti a spolupráci dětí.

Projektové vyučování je metoda vedoucí děti k samostatnému nebo skupinovému řešení určitých problémů či úkolů, a získávání zkušeností praktickou činností a experimentováním. Pedagog si především musí vybrat téma, které celé projektové vyučování sjednotí, stanovit si cíle a promyslet předem organizaci celého projektu, jak časově, tak i tématickou propojenost jednotlivých činností, kde je nutné myslet také na dostatek pomůcek. Dle Heluse (2009, s.105) je to výborná metoda, která, pokud je pedagog dostatečně kreativní, bývá mezi dětmi velmi oblíbená, podporuje kreativitu a kooperaci dětí. Je vhodné, aby tato organizační forma byla hodnocena např. společně zorganizovanou výstavou pro rodiče.

3 Příprava výletů a jejich realizace

Směrnice organizace školních výletů je součástí Organizačního řádu každé

školy. Vydává ji ředitelka školy na základě ustanovení § 30, odst. 1) zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Mikáč a Puškinová, 2011).

3.1 Školní výlety a jejich organizace

Organizace školních vlastivědných výletů se řídí zejména touto směrnicí, zákonem č. 119/1992 Sb. o cestovních náhradách, vyhláškou č. 48/2005 Sb. o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, platnými dopravními předpisy a rezortními předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků ve školách a školských zařízeních, vše v platném znění. Vychází také z doporučení materiálu MŠMT – „*Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřízovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy čj. 37014\2005-25 vydaného v Praze dne 22.12.2005*“ (Mikáč a Puškinová, 2011).

Ředitel školy vydává pokyn k organizaci školních výletů jako součást organizačního řádu školy. Školní vlastivědný výlet je výchovně vzdělávací akce třídy, relaxačního charakteru, mimo sídlo školy, o délce nad 5 hodin, kdy se účastníci nestravují ve školní jídelně. Ředitel školy písemně pověřuje pedagogického pracovníka školy organizací výletu- uvedením akce v týdenním plánu a potvrzením příkazu k pracovní cestě.

3.2 Realizace výletu

Pro realizaci výletu je nutné vyplnění „Bezpečnostního pokynu pro realizaci školních výletů“, který musí předat organizátor řediteli školy ke schválení. Obsahuje jasné a přesné informace o výletu. Jsou to třída, určení vedoucího výletu, další zaměstnanci školy určení k zajištění akce, jiné zletilé osoby činné na akci, termín, místo a čas odjezdu, termín, místo a čas návratu, kdy a jak byli rodiče informováni o akci, trasa výletu, dopravní prostředek, způsob stravování, čísla mobilních telefonů účastníků akce, povinnosti vedoucího výletu a ostatních účastníků.

Další podmínkou k realizaci výletu je dodržení základní bezpečnosti. Týká se

zejména povinné výbavy pedagoga, mezi kterou se řadí lékárníčka, zápisník s čísly na rodiče a na rychlou záchrannou službu a mobilní telefon. Do malé pohotovostní lékárníčky dle Jančaříkové (2013, s. 19) patří „*dezinfekce, náplasti, gumové rukavice, pinzeta na vytahování třísek, kleštičky na vyndání klišťete, propiska, obvaz, antialergika, sáčky, papírové kapesníčky, telefonní kontakty na rodiče*“. Podle nejnovějších studií a poznatků je nedílnou součástí dětí na výletě vybavení jejich oblečení bezpečnostními reflexními prvky, jako jsou reflexní vesty, pásy na kotníky či paže (Morkes, 2014).

PRAKTICKÁ ČÁST

4 Mateřská škola Beruška

Mateřská škola Beruška je obecní škola, situovaná v typizovaném panelovém objektu s rozlehlou zahradou, rozčleněná do tří částí. Objekt má dva pavilóny spojené chodbou. V jednom pavilonu jsou dvě třídy, které disponují hernou, jídelnou s malou kuchyňkou, umývárnu se sprchovým koutem sociálním zařízením. V druhém pavilonu je školní kuchyň a jídelna pro předškolní žáky a také pro žáky základní školy, která je vzdálena 200 m od školy mateřské. Celkem kuchyň vaří pro 274 strávníků.

Mateřská škola má tři třídy. Třída „Broučků“ se nachází v prvním patře a je zde umístěno 27 nejmladších dětí. Třída „Pavoučků“ je v přízemí a navštěvuje ji 26 prostředních dětí. Třída předškolních dětí „Mravenečků“ je od září 2014 vybudována v přízemí přilehlé základní školy a navštěvuje ji 16 dětí.

Mateřská škola leží v obci Pěčín, která spojuje 6 malých vesnic, a to Alšovice, Bratříkov, Pěčín, Jistebsko, Krásná a Huť. Děti jsou vesnické a zvyklé na venkovní prostředí. Přesto je školka zaměřená na práci a hru s přírodními materiály, pohybové činnosti, týkající se jak výletů do blízkého okolí, tak plaveckého a lyžařského výcviku.

Mezi rozšířené aktivity školky patří kroužek Šikulka, Zdravotníček a Flétnička.

Mateřskou školu Beruška jsem si vybrala pro realizaci praktické části z následujících důvodů. Je to školka v kraji mého bydliště, toho času ji navštěvuje můj syn, plnila jsem tam školní praxe a nyní tam i pracuji.

4.1 Popis rozdělení praktické části

Praktickou část jsem rozdělila do tří částí. První část je organizace a realizace školního výletu s předškolními dětmi. K této části jsem připojila harmonogram celé akce, vybranou hru zařazenou do výletu na čas odpočinku a fotografie nejzajímavějších míst (Příloha č. 4).

Druhá část je využití vlastivědných a přírodovědných zajímavostí do projektových činností v mateřské škole.

Třetí část obsahuje dotazník pro rodiče dětí z mateřské a základní školy, kde hlavním cílem bylo zjištění, zda destinace výletu tj. Hruboskalsko – Český ráj, je

oblíbená, zda ji znají a jak danou oblast sami navštěvují.

4.1.1 Výlet do Hruboskalska

Pro uskutečnění výletu jsem si vybrala třídu předškolních dětí. Třída je heterogenní, jsou zde zapsány děti v rozmezí od pěti do šesti let v počtu 25 dětí (květen 2014). V kolektivu dětí panuje přátelská atmosféra, dokáží společně komunikovat úměrně svému věku.

Paní učitelka zde představuje rádce a oporu a přes to, že je to třída plná pohybu, pohybových her a radovánek spojených s pohybem a hudbou, je třída velmi klidná.

Před organizací výletu jsem se s paní učitelkou několikrát sešla na ujasnění a přesném naplánování celé akce. Můj harmonogram po společném projednání doplnila o Bezpečnostní pokyn k realizaci školních výletů a předala ke schválení paní ředitelce. Ujala se funkce vedoucí výletu a já zastávala funkci „průvodce a koordinátora“.

Harmonogram výletu

Datum, časové rozpětí	Délka časového úseku	Program, náplň	Poznámka
Středa 7.5.2014 7:45-8:00	15min	Sraz na parkovišti před MŠ Pěňčín	Jmenovitá kontrola dětí a pedagogického dozoru
8:00-8:40	40min	Cesta autobusem přes Železný Brod, Malou Skálu, Turnov do Pelešan	Parkoviště u rozcestníku turistické cesty
8:40-9:10	30min	1 km pěší chůze do kopce ke hradu Valdštejn	Pozorování přírody
9:10-9:30	20min	Svačina	
09:30-10:00	30min	Prohlídka hradu	Dětská prohlídka s Bílou paní

10:00-12:00	2h	3,6 km pěší chůze po červené turistické značce na zámek Hrubá Skála	Zastávky u skalních vyhlídek, cestou odpočinková hra „Pomoc přírodě“
12:00-13:00	1h	Oběd v zařízení restauračního typu	Kuřecí řízek s bramborovou kaší
13:00-13:30	30min	Prohlídka nádvoří zámku a vyhlídky	Poznávání zajímavostí Českého ráje (Trosky)
13:30-14:00	30min	Průchod tzv. Myší dírou pod zámek 0,5 km a zpět na parkoviště k zámku	Po zelené turistické značce
14:00-14:40	40min	Cesta autobusem zpět k MŠ	

Hra „Pomoc přírodě“

Počet dětí: skupiny cca po pěti dětech, množství dětí je neomezené

Věk dětí: 3 – 6 let

Potřeby: přírodniny

Popis hry: Promluvíme k dětem o tom, jak se k přírodě mohou chovat jemně a šetrně, jako ke svým blízkým. Vyhlédneme si nějaký blízký přírodní objekt, třeba strom, kámen či květinu. Každý člen skupiny bude hledat nějaké zajímavé předměty které pocházejí z přírody – listy, větvičky, oblázky, mech nebo pírká – jimiž by bylo možno vybraný objekt vyzdobit. Požádáme děti, aby se posadily kolem tohoto předmětu a vyvoláme diskuzi o tom, co se jim na předmětu líbí a jak by jej šlo ještě vylepšit a zkrášlit. Poté by

měli děti přistoupit blíže k předmětu a s citem se jej dotknout či přivonět a umístit na něj, nebo do jeho blízkosti své nasbírané ozdoby. Rovněž si můžeme kolem oblíbeného předmětu zazpívat písničky, nebo zahrát nějaké hry.

Pravidla: Děti se musí chovat k přírodě šetrně a ohleduplně.

Co se děti učí: Úctě k přírodě, spolupráci ve skupině.

(Smith, 1996)

Hra byla zakončena krátkým odpočinkem u stromů, s důrazem na správné dýchání, během kterého děti procvičovaly mluvidla, především samohásky dlouhé á,é,í,ó,ú. Podle španělského profesora Monforta (2013, s. 15), lze při venkovních aktivitách s dětmi dosáhnout lepších výsledků při procvičování oromotoriky díky kvalitnějšímu průběhu dýchání.

Výletu se zúčastnilo 25 dětí doprovázených 2 učitelkami a mnou, z toho jedna paní učitelka zajišťovala zároveň zdravotnický dozor.

Výlet odpovídal svou délkou a náročností věku a fyzickým předpokladům dětí. Díky krásnému počasí a veselé náladě všech účastníků jsme si celý den užili.

Děti poznaly krásu přírody Hruboskalska, ale i spoustu kulturně- historických zajímavostí z kraje Českého ráje. Domů se vracely nadšené, spokojené, ale i unavené z celodenního pobytu v přírodě.

Nikomu se nic nestalo, vše proběhlo dle harmonogramu, až na menší zpoždění s obědem, za které mohl krátký výpadek elektrického proudu.

Vyúčtování celé akce bylo předáno hned následující pracovní den, tj. 9.5.2014, vše bez problému.

4.1.2 Využití zajímavostí v projektu MŠ

V rámci praktické části jsem měla možnost zapojit se do projektové výuky v mateřské škole Beruška a zážitky z květnového výletu zařadit do plánu na měsíc červen. Školka má v rámci integrovaného celoročního vzdělávacího bloku „Objevujeme svět pro život“, na červen téma „Děti a naše země“. K podtématu „Živá a neživá příroda“ jsem s dětmi zrealizovala několik menších projektů.

Ochránci přírody

Časová dotace: Celý měsíc červen.

Určení: Třída předškoláků, 25 dětí, 5-6 let.

Pomůcky: Igelitové pytle na tříděný odpad.

Prostor: Venkovní prostředí.

Cíl: Pochopit, z jakých materiálů jsou výrobky kolem nás, z čeho se vyrábějí a jak končí, jak můžeme pomoci jejich správnému rozpadu.

Činnost: Při procházkách lesem nebo loukou pozorování přírody a hledání všeho, co tam nepatří, rozdělování dle materiálu a třídění do pytlů.

Spolupráce s rodiči: V domácnostech dbát na správné třídění odpadu, do mateřské školy nosit použitý papír.

Hodnocení: Děti pochopily význam třídění odpadu a byly samy překvapené, jak moc do té doby přírodě ubližovaly vyhazováním různých věcí do přírody.

Život na hradě

Časová dotace: Týden.

Určení: Třída předškoláků.

Pomůcky: Molitanové kostky různých rozměrů, kostými převážně princezen a rytířů, princů, bílé paní, středověká hudba na cd nosiči, čtvrtka s slabší gumička, temperové barvy, nůžky.

Prostor: Herna v prostoru třídy mateřské školy.

Cíl: Uvědomění si života z dob princů a princezen, jejich zvyky, rituály, jaké nástroje se dříve používali, co naopak nepoužívali a neznali, jak se chovali, jakou práci museli vykonávat.

Činnost: Nejprve si děti postavily hrad z molitanových kostek větších rozměrů a pak si vybraly, kým pro daný týden chtějí být. Při pracovní a výtvarné činnosti si děti vyrobily masky na obličej, korunky na hlavu a rytířům a princům různé doplňky. Při hudební činnosti jsme si pustili středověkou hudbu a naučili se krátký taneček včetně požádání k tanci a úklonu. Při obědě jsme vyjimečně vynechali příbor a děti zkusily stolovat na rytířský způsob, tedy rukama. Při pohybové hře si děti zahrály na „Šípkovou Růženku“ a chlapci spanile zachraňovali holčičky. Před usnutím jsme četli pohádky o hradech z našeho okolí.

Spolupráce s rodiči: Příprava kostýmu na celý týden, nošení fotografií, pohledů a obrázků různých hradů.

Hodnocení: Tento projekt se nám velmi vydařil, děti byly nadšené, pochopily způsob žití ve středověku a moc se jim líbil. Začaly být k sobě laskavější, při stavbě hradu výborně spolupracovaly, chlapci se naučili být k děvčatům ohleduplnější. Téma hradů a žití na hradech je po výletu natolik motivovalo, že nebylo jednoduché ho opustit.

4.1.3 Dotazník

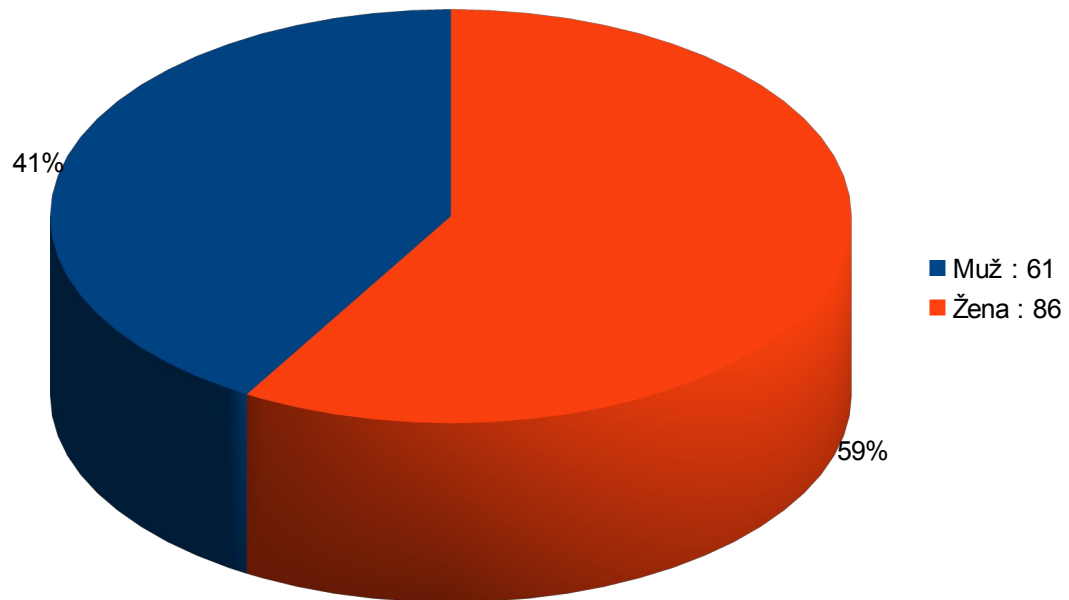
Pomocí dotazníku jsem chtěla zjistit, zda mají rodiče v povědomí oblast Hruboskalska, která je nedílnou součástí Českého ráje.

Dalším cílem bylo zjistit názory rodičů na to, zda je oblast vhodná pro výlety s dětmi a zda jsou spokojeni se sportovním a společenským vyžitím v této lokalitě. Dotazníkové šetření bylo prováděno pomocí vytištěných dotazníků. Tyto dotazníky byly distribuovány rodičům mateřské a základní školy v obci Pěčcín. Dotazníkové šetření proběhlo v období od 4.1.2014 do 30.4.2014. Celkem bylo distribuováno 210 dotazníků. Na 20 otázek odpovědělo 147 respondentů a dotazník byl samozřejmě anonymní.

Výšečové grafy, které jsem použila, znázorňují zhodnocení pouze s jednou odpovědí. Otázky s možnou textovou odpovědí jsou vyhodnoceny pomocí shrnutí. Otázky 1 – 3 sloužili ke zjištění demografických údajů o respondentech. Otázky 4 – 19 se týkaly znalostí a názorů respondentů o oblasti Hruboskalska.

(Dotazník v celém znění Příloha č. 5)

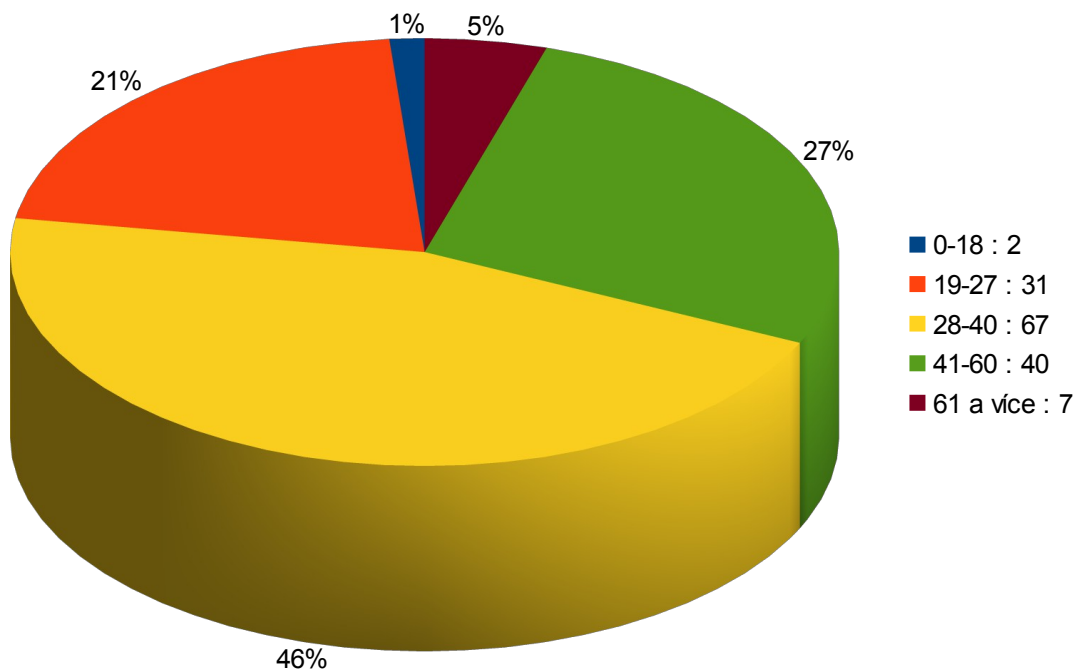
Otázka 1 – Pohlaví

Graf 1 - Pohlaví respondentů

Z grafu vyplývá, že zastoupení mužů a žen, bylo téměř vyrovnané. Z celkového počtu 147 vrácených dotazníků jej vyplnilo 61 mužů a 86 žen.

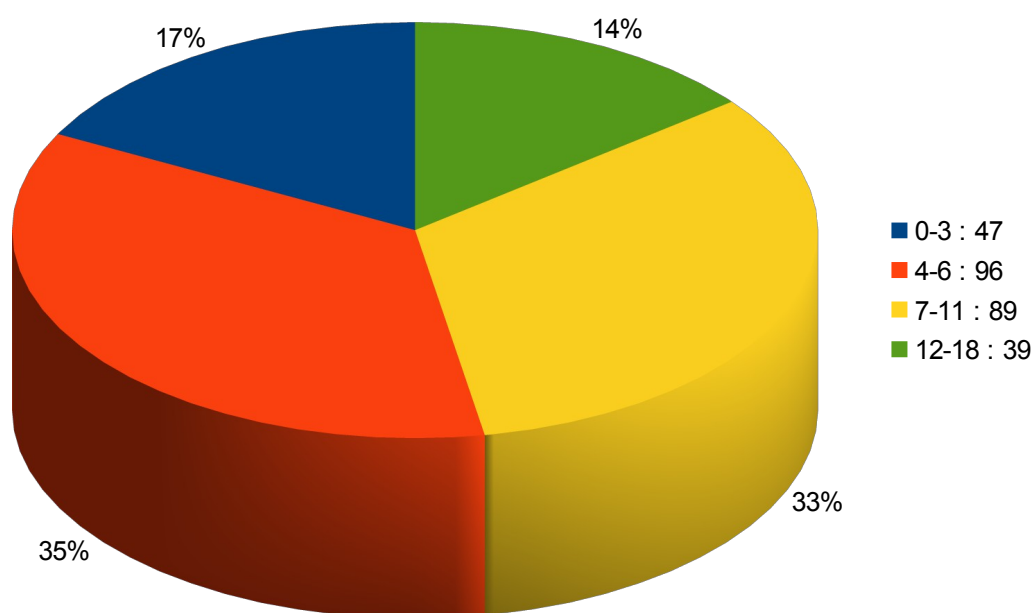
Otázka 2 - Kolik Vám je let?

Graf 2 – Věk respondentů

Z grafu je patrné, že dotazník vyplnilo nejvíce respondentů ve věku 28 - 40 let. Tato věková skupina je také nejpočetněji zastoupena mezi rodiči v ústavech, kde výzkum probíhal.

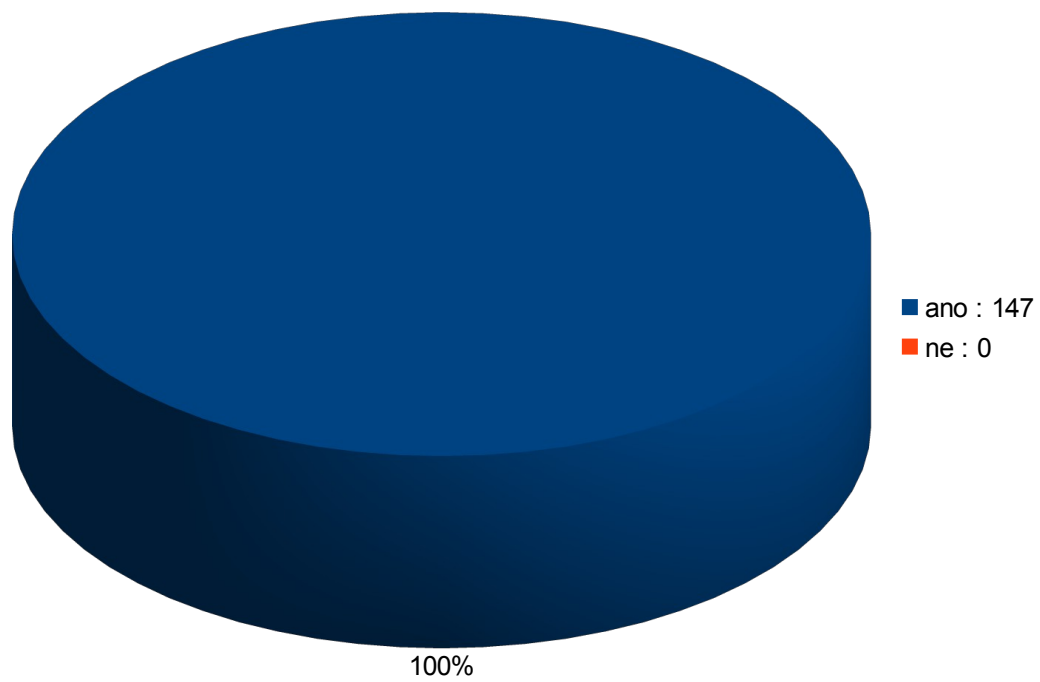
Otázka 3 – Do jaké věkové skupiny patří Vaše děti?

Graf 3 – Věk dětí respondentů

Z odpovědí na tuto otázku vyplývá, že v převážné většině rodin je více jak jedno dítě. Respondenti s více dětmi, měli označit více věkových skupin. Celkem 147 dotazovaných rodičů mělo 271 dětí. Nejpočetnější věkovou skupinou byla skupina 4 – 6 let a 7 – 11 let. Jednalo se tedy o děti předškolní a děti navštěvující 1. stupeň ZŠ.

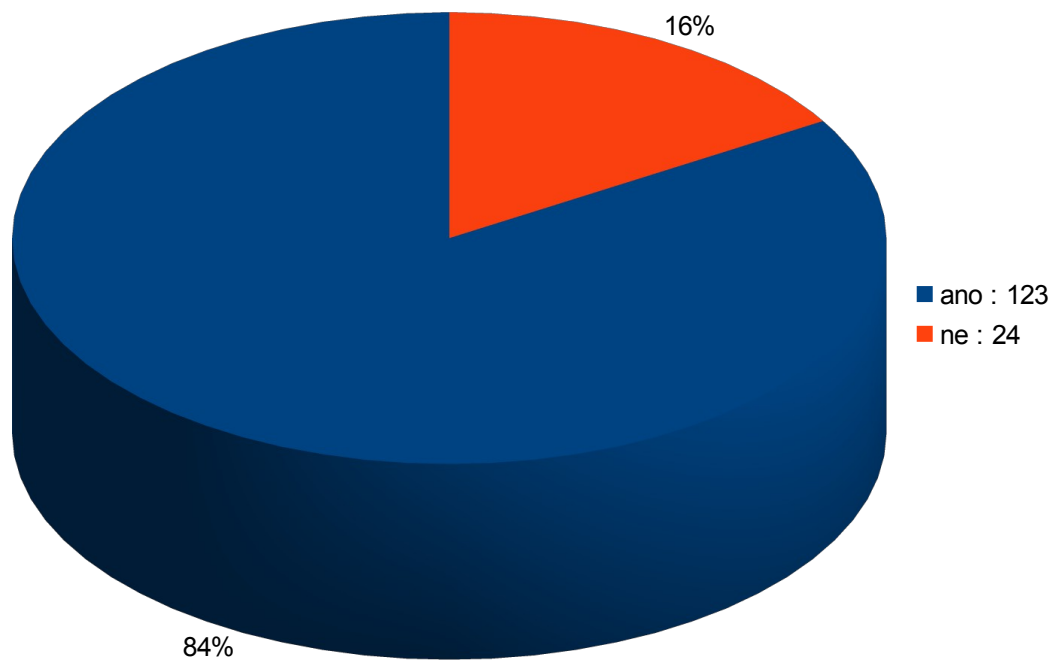
Otázka 4 – Navštívili jste někdy Český ráj

Graf 4 – Návštěvnost Českého ráje

Z grafu vyplývá, že všichni dotazovaní navštívili oblast Českého ráje.

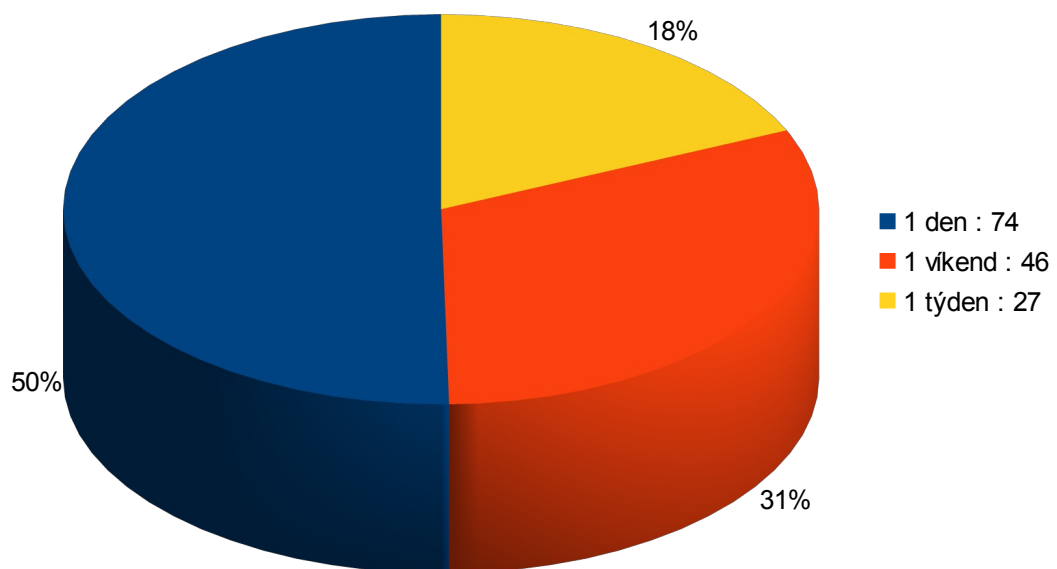
Otázka 5 – Navštívili jste někdy Hruboskalsko?

Graf 5 – Návštěvnost Hruboskalska

Z grafu je patrné, že velká většina dotazovaných oblast Hruboskalska navštívila. Někteří z 24 respondentů zároveň uvedli, že navštívili jinou lokalitu Českého ráje, která je úzce spojena s Hruboskalskem, jako jsou například Prachovské skály.

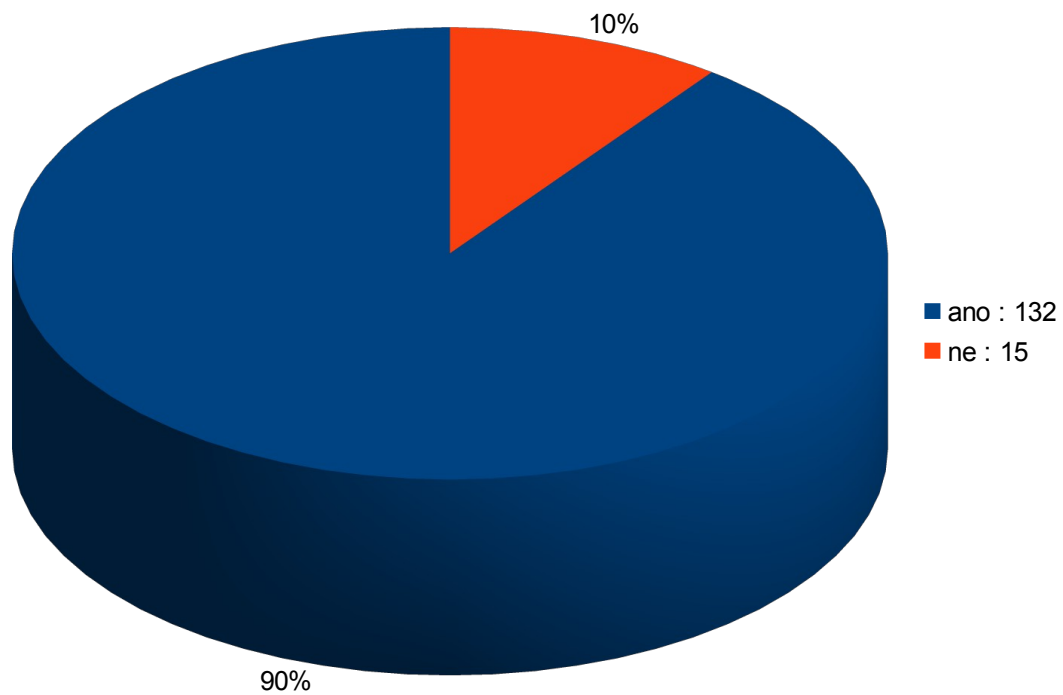
Otázka 6 – Jak dlouho trvala Vaše návštěva v dané oblasti?

Graf 6 – Doba pobytu v dané oblasti

Z celkového počtu dotazovaných, polovina upřednostňuje jednodenní výlety. Vzhledem k tomu, že dotazovaní respondenti žijí v libereckém kraji je vysoká krátkodobá návštěvnost dána především dobrou dopravní obslužností a snadnou dosažitelností.

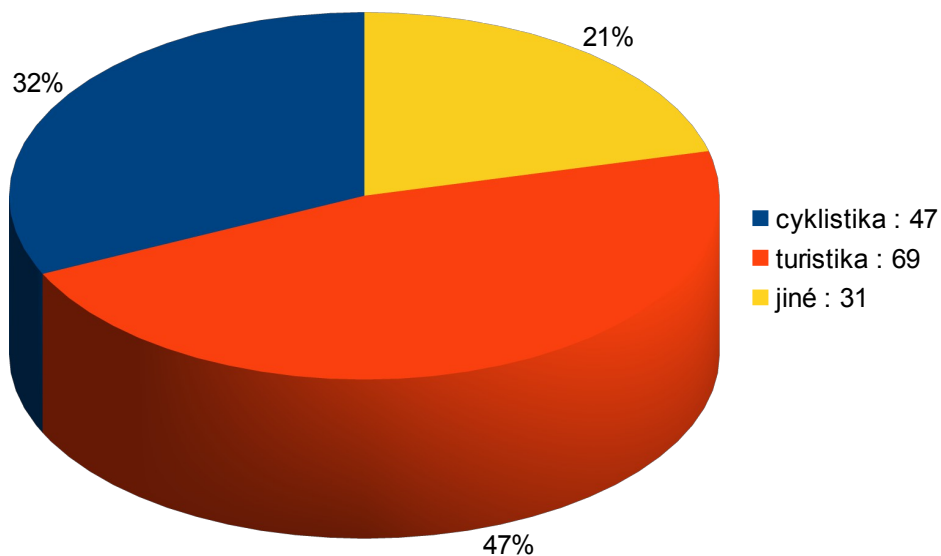
Otázka 7 – Navštěvujete oblast opakovaně?

Graf 7 – Opakování výletů a návštěv v dané lokalitě

Z celkových 147 navštěvuje oblast Hruboskalska případně Českého ráje 132 respondentů opakovaně.

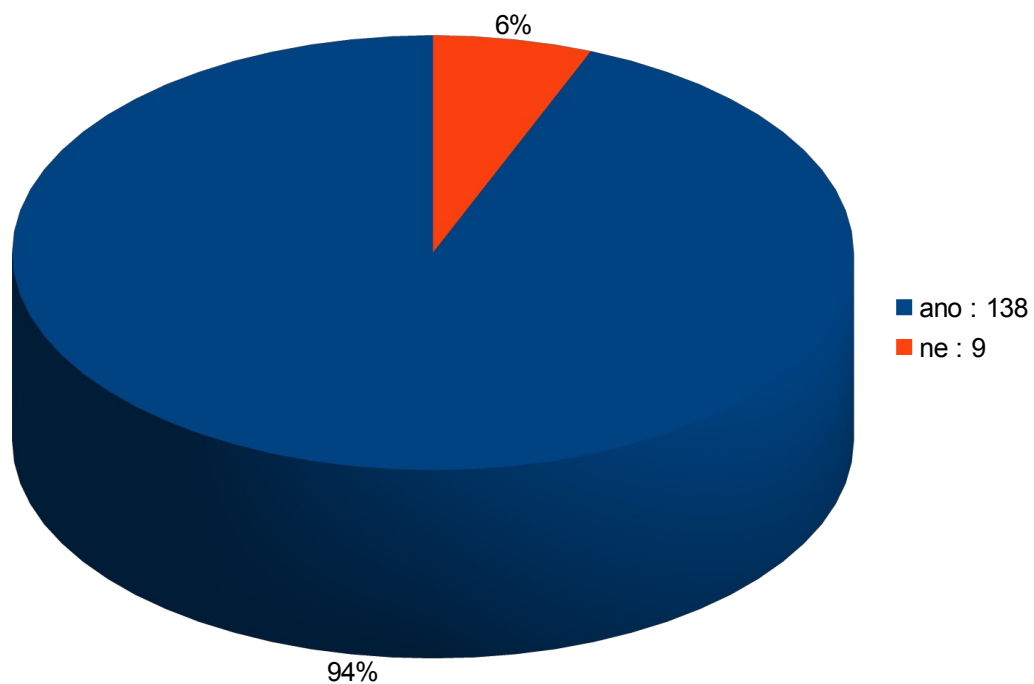
Otázka 8 – Jaký druh sportu zde využíváte?

Graf 8 – Využití druhů sportu

Z odpovědí na tuto otázku vyplývá, že nejvíce dotazovaných preferuje turistiku. Vysoké procento využívá lokalitu k cyklistice, což je důsledkem rozrůstajícího se počtu a lepší úpravy cyklotras. Poslední a nejmenší skupina využívá ostatní sporty, především horolezectví a in- line bruslení, které je na vzestupu.

Otázka 9 – Jste spokojeni se sportovní nabídkou kraje?

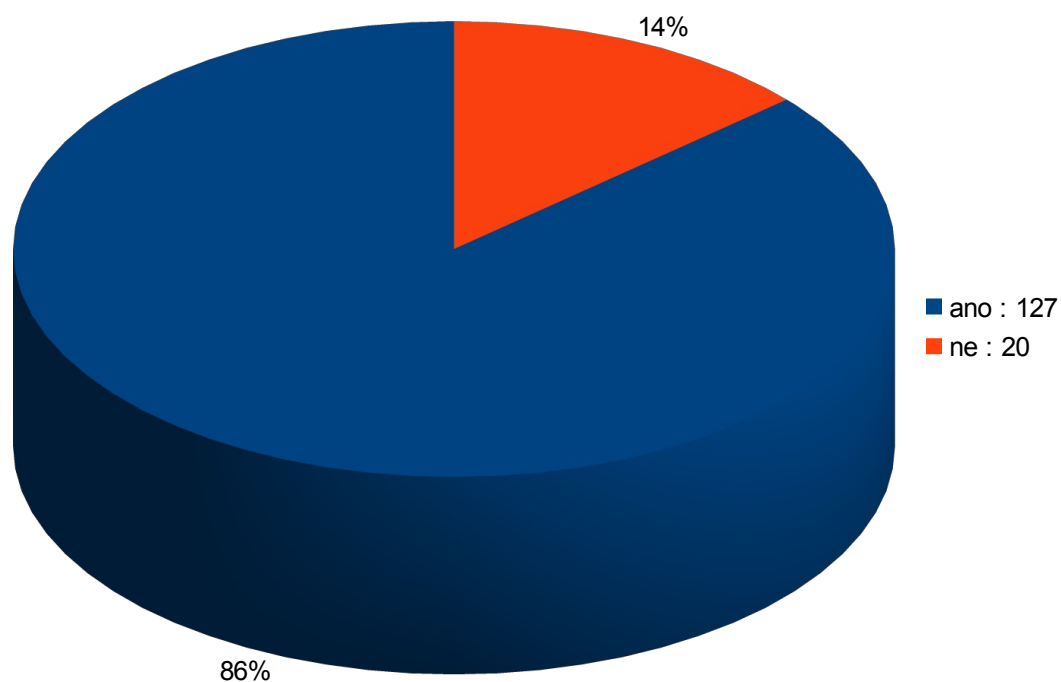
Graf 9 – Spokojenost se sportovní nabídkou

Z celkových 147 respondentů bylo se sportovní nabídkou spokojeno 138 dotazovaných.

Otázka 10 – Pokud ne, jaké další sportovní vyžití byste uvítali?

U této otázky byla nabídnuta možnost vlastní odpovědi. Objevilo se pouze 9 respondentů, kteří nebyli spokojeni se sportovní nabídkou a uvedli, že by uvítali běžecké soutěže, ještě širší síť cyklostezek a více půjčoven koloběžek.

Otázka 11 - Myslíte si, že je v oblasti dostatek společenského vyžití?

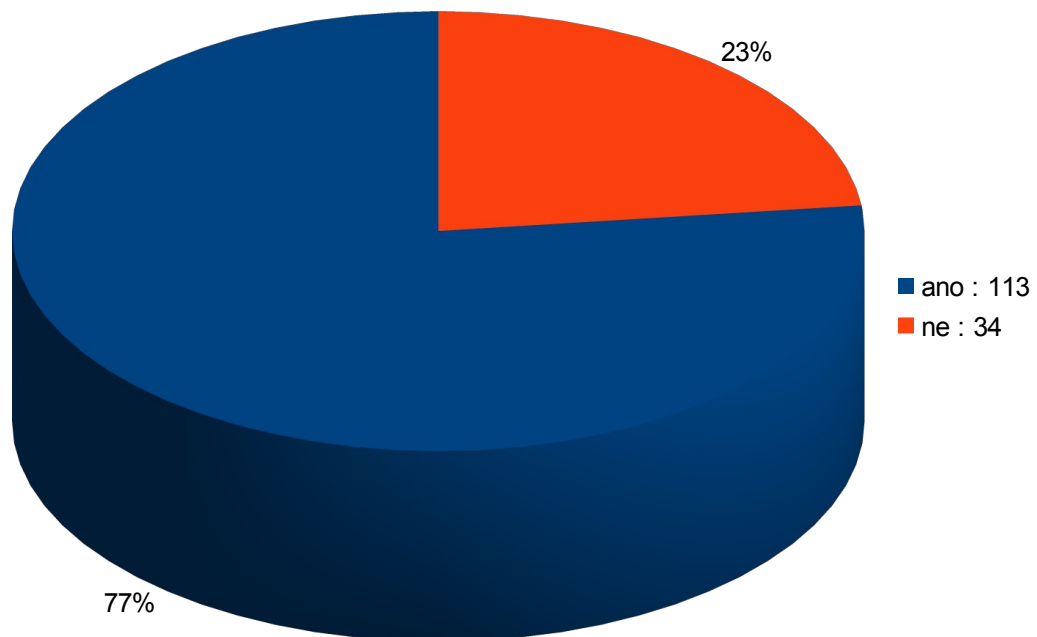
Graf 10 – Spokojenost s kulturním vyžitím

Většina dotazovaných je spokojena se společenským vyžitím. Pouhých 20 respondentů odpovědělo záporně.

Otázka 12 - Pokud ne, jaké další akce byste uvítali?

S kulturním vyžitím nebylo spokojeno 14% dotazovaných. Respondentům podle uvedených odpovědí chybí především koncerty, festivaly a dny otevřených dveří na památkách.

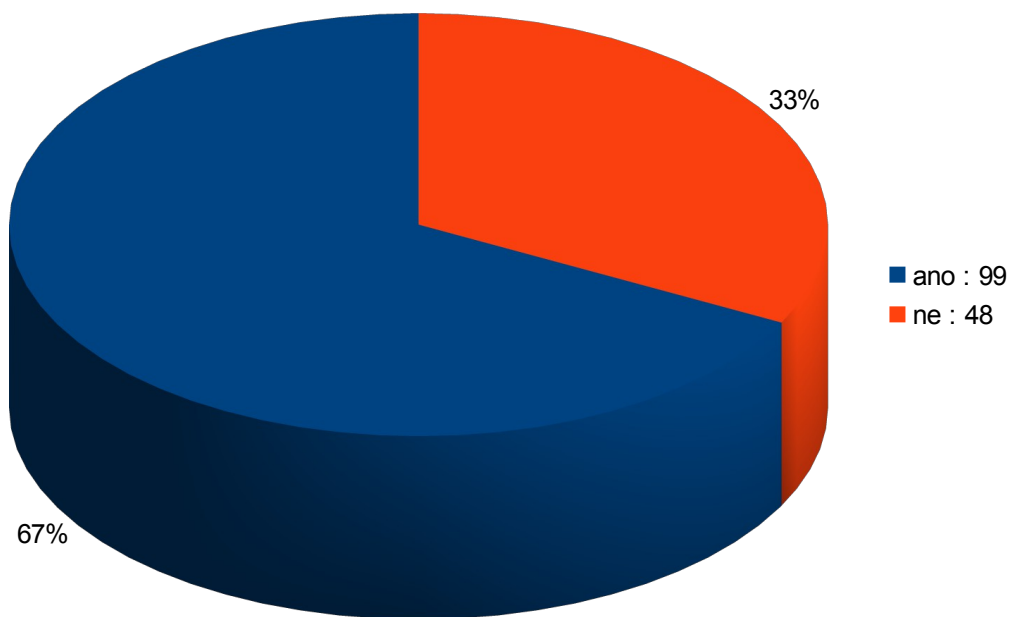
Otázka 13 - Myslíte si, že je v oblasti dostatek sportovního a společenského vyžití zaměřeného na děti?

Graf 11 – Spokojenost s vyžitím dětí

Z odpovědí na tuto otázku vyplývá, že tři čtvrtiny respondentů byli spokojeni se společenským a sportovním vyžitím zaměřeným na děti.

Otázka 14 - Navštívili jste v oblasti Hruboskalsko některý z hradů či zámků?

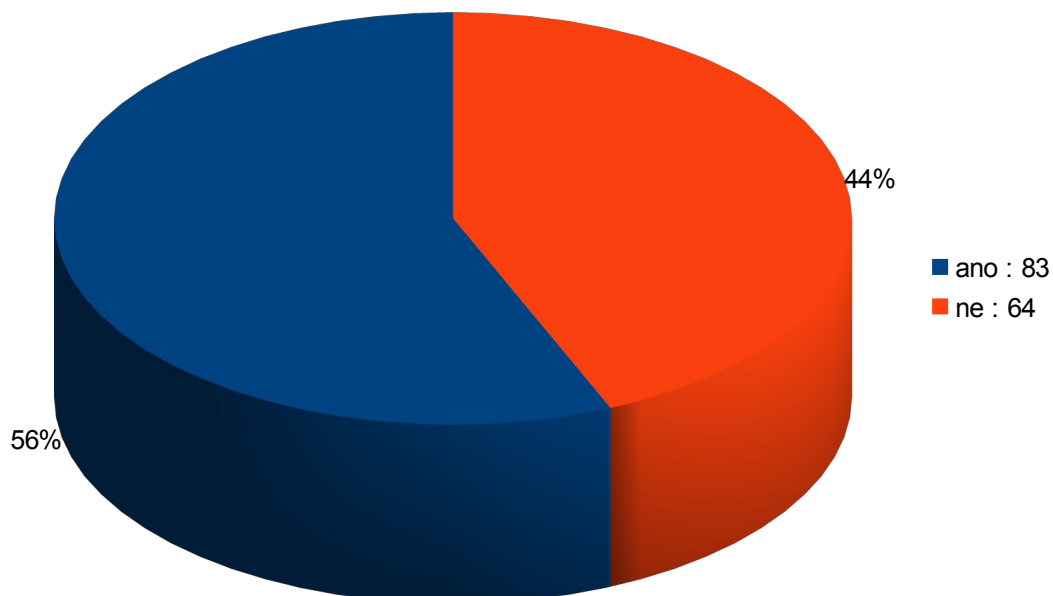
Graf 12 – Návštěvnost hradů a zámků

Celkem 99 respondentů navštívilo nějaký hrad či zámek v oblasti Hruboskalska.

Otázka 15 – Pokud ano, který?

V oblasti Hruboskalska navštívilo nejvíce respondentů zámek Hrubá Skála a hrad Valdštejn. Objevila se spousta odpovědí, uvádějících hrady a zámky, které do vybrané lokality nepatří, ale jsou součástí Českého ráje, např. Trosky, hrad Kost, Humprecht nebo Frýdštejn.

Otázka 16 - Znáte nějakou vodní plochu v oblasti?

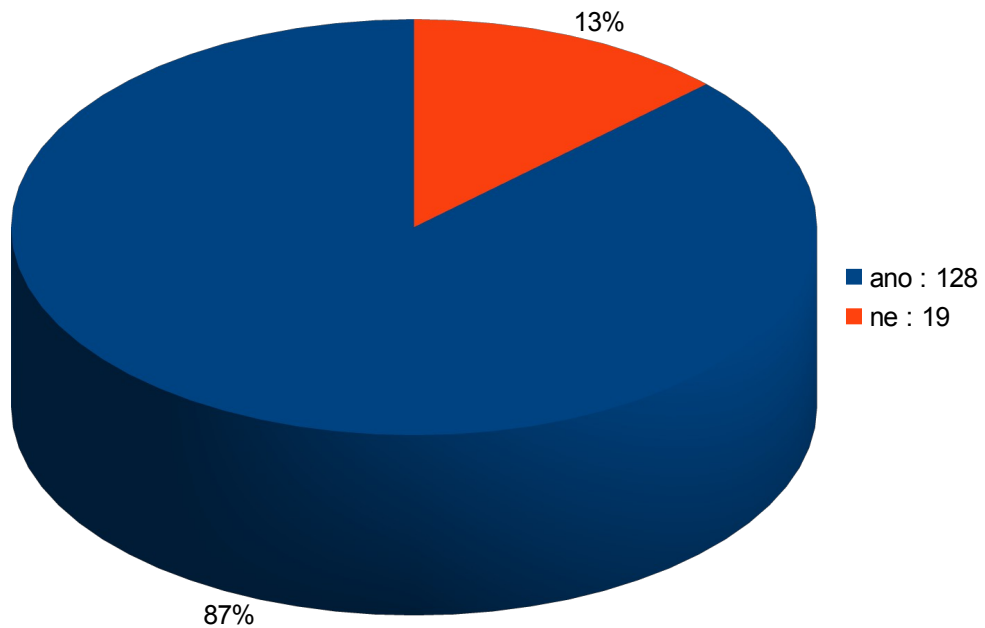
Graf 13 – Znalost vodních ploch

Celkem 64 odpovídajících nezná žádnou vodní plochu v této oblasti. Troufám si ale tvrdit, že všichni dotázaní znají řeku Jizeru, která protéká Hruboskalskem a dalšími lokalitami Českého ráje.

Otázka 17 – Pokud ano, kterou?

Na Hruboskalsku znali respondenti nejčastěji rybník Bažantník, který se nachází v obci Sedmihorky. Dalšími uváděnými jsou například rybník Vidlák, Nebák, Věžák a řeka Jizera.

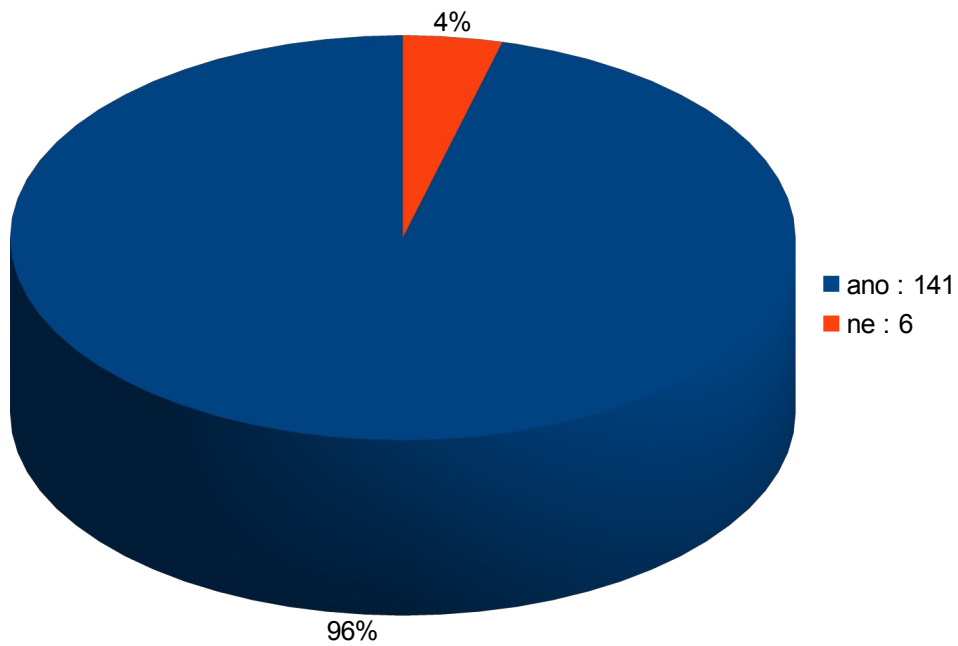
Otázka 18 - Myslíte si, že je oblast vhodná pro výlety s dětmi?

Graf 14 – Vhodnost oblasti pro děti

Většina dotazovaných a to 128 respondentů je přesvědčena o vhodnosti lokality pro výlety s dětmi.

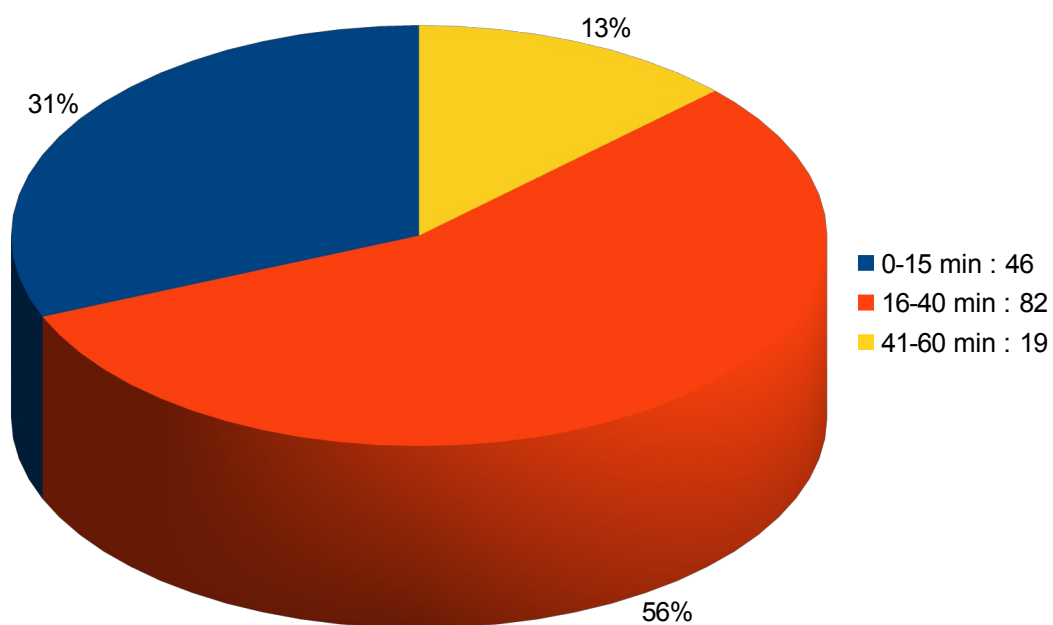
Otázka 19 – Jste celkově spokojeni s touto destinací?

Graf 15 – Celková spokojenost

Celková spokojenost s destinací je kladná. Z celkového počtu 147 je 141 respondentů spokojeno.

Otázka 20 – Jak dlouho jste strávili vyplňováním tohoto dotazníku?

Graf 16 – Časová náročnost dotazníku

Z odpovědí na poslední otázku vyplývá, že více jak 50% dotazovaných věnovalo vyplnění dotazníku 16 – 40 minut. To je doba, která dle zkušebního testu, odpovídá pečlivému vyplnění dotazníku.

Zhodnocení dotazníku

Na základě informací získaných z dotazníkového šetření, kterého se účastnilo celkem 147 respondentů, bylo zjištěno, že oblast Hruboskalska je velmi oblíbenou destinací a známou destinací. Většina dotazovaných rodin s dětmi je spokojena se sportovním i kulturním vyžitím v této oblasti.

5 Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se pokusila představit náš kraj, a to oblast Českého ráje. Podrobněji jsem se zaměřila na oblast Hruboskalska.

Cílem práce bylo představit danou oblast, navrhnout, zorganizovat a zrealizovat výlet pro děti z mateřské školy do oblasti Hruboskalska za účelem bližšího poznání kraje, zdejší přírody a kulturně – historických zajímavostí, s přihlédnutím k věku, znalostem, schopnostem a dovednostem dítěte.

V první části jsem charakterizovala oblast Hruboskalska, včetně zařazení do systému skalních měst České republiky.

V druhé části jsem stručně popsala, co je školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, co obsahuje a čím se řídí.

Ve třetí části jsem vytyčila legislativu a předpisy týkající se přípravy školních výletů a jejich realizace.

Praktickou část jsem věnovala samotné realizaci výletu s dětmi z Mateřské školy Beruška, který hodnotím pozitivně. Dle paní učitelky, která se mnou spolupracovala, výlet děti bavil, užily si ho a přinesl jim mnoho zajímavého. Motivoval je pro další činnosti v mateřské škole, o čemž jsem se mohla přesvědčit další měsíc při projektové výuce. Tam jsem zařadila spoustu zajímavostí z výletu.

Poslední část praktické části jsem se zabývala dotazníkovým šetřením, jehož cílem bylo zjistit, jak rodiny s dětmi znají kraj Hruboskalska, jak a jestli konají výlety do kraje a zda se jim tento kraj líbí a splňuje požadavky cestovního ruchu. Shrnula jsem silné i slabší stránky této oblasti.

Doufám, že jsem oblast Hruboskalska představila natolik úspěšně, že má práce by mohla být dále využita přírodními nadšenci a příznivci této oblasti, zejména mladými lidmi s dětmi. Díky této práci jsem pochopila důležitost působení venkovního prostředí pro přirozené a nenásilné vzdělávání dětí a potřebu pohybu v přírodě.

Za osobní přínos k této problematice považuji především to, že jsem měla možnost pracovat s kolektivem předškolních dětí, postupně je zasvěcovat do krásy našeho kraje a motivovat je znalostmi a zajímavostmi pro další činnosti v mateřské škole.

Použitá literatura

- AXAMITOVÁ, Jana, BALATKA Břetislav. *Cesty za krásou a poznáním – turistický lexikon*. Praha: Olympia, 2011. 1007 s. ISBN 978-80-7376-237-7.
- ČERMÁK, Karel. *Putování po Zlaté stezce Českého ráje*. Jilemnice: Gentiana, 2005. 96 s. ISBN 80-86527-17-4.
- DAVID, Petr, SOUKUP, Vladimír. *Skvosty skal a skalních měst*. Praha: Euromedia Group, 2010. 208 s. ISBN 978-80-242-2734-4.
- DAVID, Petr, SOUKUP, Vladimír. *Velká turistická encyklopedie – Liberecký kraj*. Praha: Euromedia Group, 2008. 320 s. ISBN 978-80-242-2326-1.
- DOSTÁL, Jan. *Práce s editorem školního vzdělávacího programu*. Olomouc: UP, 2011. 65 s. ISBN 978-80-244-2788-1.
- GALLOWAY, Jeff. *Děti v kondici*. Praha: Grada, 2007. 144 s. ISBN 978-80-247-2134-7.
- HAVLÍNOVÁ, Miluše, VENCÁLKOVÁ, Eliška, HAVLOVÁ, Jana, LACINOVÁ, Ivana, PETRASOVÁ, Nina, ŠPRACHTOVÁ, Ludmila. *Kurikulum podpory zdraví v mateřské škole*. Praha: Portál, 2000. 220 s. ISBN 80-7178-383-8.
- HELUS, Zdeněk. *Dítě v osobnostním pojetí*. Praha: Portál, 2009. 288 s. ISBN 978-80-7367-628-5.
- JANČAŘÍKOVÁ, Kateřina, KAPUCIÁNOVÁ, Magdaléna. *Činnosti venku a v přírodě v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe, 2013. 141 s. ISBN 978-80-7496-071-0.
- KRATOCHVÍLOVÁ, Jana. *Tvorba školního vzdělávacího programu krok za krokem – s pedagogickým sborem*. Brno: Tava, 2006. 116 s. ISBN 80-210-4063-7.
- Kolektiv autorů. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*.
<http://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani>
- KUHN, Petr. *Geologické zajímavosti Libereckého kraje*. Liberec: Liberecký kraj, 2006. 30 s. ISBN-
- MIKÁČ, Jan, PUŠKINOVÁ, Monika. *Vnitřní předpisy, směrnice a řády ve školství*. Praha: Wolters Kluwer, 2011. 239 s. ISBN 978-80-7357-635-6.
- MONFORT, Marc, JUÁREZ SÁNCHEZ, Adoración. *El niño que habla*. Madrid: CEPE, 2013. 208 s. ISBN 978-84-8623-563-5.
- MORKES, František. *Používání reflexních prvků může zachránit život! Informatorium*. XXI., č.9, 2014. 31 s. ISSN 1210-7506.

- OPRAVILOVÁ, Eva, GEBHARTOVÁ, Vladimíra. *Rok v mateřské škole*. Praha: Portál, 2011. 496 s. ISBN 978-80-7367-703-9.
- POHORECKÝ, Vladimír. *Rozhledny a ztracené hrady*. Praha: Radioservis, 2013. 238 s. ISBN 978-80-87530-23-8.
- RUBÍN, Josef a kol. *Národní parky a chráněné krajinné oblasti*. Praha: Olympia, 2003. 204 s. ISBN 80-7033-808-3.
- SMITH, Charles. *Třída plná pohody*. Praha: Portál, 1996. 226 s. ISBN 80-7178-097-9.
- SYSLOVÁ, Zora. *Profesní kompetence učitele mateřské školy*. Praha: Grada, 2013. 160 s. ISBN 978-80-247-4309-7.

Příloha č. 2

Obrázek č. 2

<http://www.cesky-raj.info/dr-cs/1253-zamek-hruba-skala.html> dostupný dne 30.4.2014

Obrázek č. 3

<http://www.hrad-valdstejn.cz/cs/prohlidky-pro-skolky-a-skoly.html> dostupný dne 30.4.2014

Příloha č. 3

Obrázek č. 4

<http://www.cesky-raj.info/dr-cs/1192-zamek-hruby-rohozec.html> dostupný dne 30.4.2014

Obrázek č. 5

<http://www.cesky-raj.info/dr-cs/1054-dlaskuv-statek.html> dostupný dne 30.4.2014

Příloha č. 4

Průchod Myší dírou (fotografie Jaroslava Vyšohlídová 7.5.2014)

Oběd (fotografie Jaroslava Vyšohlídová 7.5.2014)

Příloha č. 5 - Dotazník

Dobrý den,

jsem studentkou Pedagogické fakulty Univerzity v Hradci Králové, obor předškolní pedagogika. Pracuji na bakalářské práci Poznáváme náš kraj- vlastivědné výlety v mateřské škole. Tímto dotazníkem bych ráda zjistila, jaké mají lidé povědomí o oblasti Hruboskalska a jak často ji navštěvují s dětmi.

Touto cestou bych Vás ráda poprosila o vyplnění dotazníku.

Předem děkuji za vyplnění.

1. Pohaví

: Žena

: Muž

2. Do jaké věkové skupiny patříte?

: 0 – 18

: 19 – 27

: 28 – 40

: 41 – 60

: 61 a více

3. Do jaké věkové skupiny patří Vaše děti ?

: 0 - 3

: 4 – 6

: 7 – 11

: 12 - 18

4. Navštívili jste někdy Český ráj?

: Ano

: Ne

5. Navštívili jste někdy Hruboskalsko?

: Ano

: Ne

6. Jak dlouho trvala Vaše návštěva v dané oblasti?

: 1 denní výlet

: 1 víkend

: 1 týden a více

7. Navštívujete oblast opakovaně?

- : Ano
- : Ne

8. Jaký druh sportu zde využíváte? Cyklistiku, turistiku či jiné např. vodáctví, horolezectví, in-line bruslení apod.. ?

- : Ano
- : Ne

9. Jste spokojeni se sportovní nabídkou kraje?

- : Ano
- : Ne

10. Pokud ne, jaké další sportovní vyžití byste uvítali?

11. Myslíte si, že je v oblasti dostatek společenského vyžití?

- : Ano
- : Ne

12. Pokud ne, jaké další akce byste uvítali?

13. Myslíte si, že je v oblasti dostatek sportovního a společenského vyžití zaměřeného na děti?

- : Ano
- : Ne

14. Navštívili jste v oblasti Hruboskalsko některý z hradů či zámků?

- : Ano
- : Ne

15. Pokud ano, který?

16. Znáte nějakou vodní plochu v oblasti?

- : Ano
- : Ne

17. Pokud ano, kterou?

18. Myslíte si, že je oblast vhodná pro výlety s dětmi?

: Ano

: Ne

19. Jste celkově spokojeni s touto destinací?

: Ano

: Ne

20. Jak dlouho jste ztrávili nad vyplněním tohoto dotazníku?

: 0 – 15 minut

: 16 – 40 minut

: 41 – 60 minut